herpy

MASKGRODDJUR

Gaboon Caecilian

Geotrypetes seraphini

Geotrypetes seraphini är ett medelstort, benlöst och grävande groddjur från Väst- och Centralafrika. Det lever nere i jorden, äter mest daggmaskar och föder levande ungar utan att vara beroende av vatten. Arten hålls i en djup, fuktig botten, och det finns bara lite kunskap om skötseln.

Familj: Dermophiidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**24-40 cm** total längd inkl. svans
Vikt	**7-26 g**
Livslängd	**4-5 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Grävande**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift	**Inget känt**
Svårighetsgrad	**Erfaren**

AVEL

Fortplantning	**Levandefödande**
Utveckling	**Levandefödande**
Kullstorlek	**3-4 ungar**
Yngelvård	**Ingen**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**50 × 30 × 35 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Temperatur, natt	**20-23 °C**
Luftfuktighet	**90-100 %**
Vatten	**Ingen vattenskål**
UVB	**Behövs inte**
Föda	**Insekter och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma eller i grupp**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Geotrypetes seraphini är ett maskgroddjur: ett benlöst groddjur med ringad kropp som liknar en stor daggmask. Färgen är purpurgrå till mörkgrå med ljusare linjer ned längs sidorna mot buken. Ögonen ligger helt dolda under huden, och känselarmarna sitter långt fram under näsborrarna. Huvudet används som en borr, och djuret lever nästan hela livet under jorden.

Vuxna djur är normalt 24-33 cm långa och kan nå omkring 40 cm. Honorna blir störst: de väger vanligen omkring 17 g och upp till 26 g, hanarna omkring 7 g. I naturen blir djuren bara 4-5 år; i fångenskap kan de leva minst 5 år.

Någon hudgift har inte beskrivits hos arten. Liksom andra groddjur har den körtlar i huden, så tvätta händerna efter hanteringen och rör inte ögon och mun.

Utbredning och livsmiljö

Geotrypetes seraphini lever i Väst- och Centralafrika från Guinea och Sierra Leone längs Guineabukten till Kamerun, Ekvatorialguinea, Gabon och Demokratiska republiken Kongo. Förekomster i Angola och Republiken Kongo är osäkra och finns inte med på kartan. Arten är inte hotad (IUCN: LC); den är vanlig och tål förstörda livsmiljöer.

Naturlig utbredning: Guinea, Sierra Leone, Liberia, Côte d’Ivoire, Ghana, Togo, Benin, Nigeria, Kamerun, Ekvatorialguinea, Gabon och Kongo-Kinshasa.

LIVSMILJÖ

Geotrypetes seraphini lever i fuktig låglandsregnskog, men finns också i plantager, byträdgårdar, stadsområden, kraftigt förstörd skog och översvämmad jordbruksmark. Djuren gräver i jord, oftast blöt jord, under trädstammar och ibland under löv, och de kommer ibland upp till ytan. Håligheterna är också en tillflykt när ormar jagar dem.

De vuxna äter framför allt daggmaskar, medan ungarna äter daggmaskar och myror. Arten lever sida vid sida med *Herpele squalostoma*, som mest äter hårda bytesdjur som jordkräftor och skalbaggar.

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Geotrypetes seraphini*, men arten hålls och föds upp i fångenskap. *G. seraphini* hålls i en tät låda av tjockväggig plast eller ett terrarium med fast lock och en djup botten att gräva i. Ett vuxet djur ska ha minst 50 × 30 × 35 cm, så att det finns plats för 20-30 cm botten och en luftficka ovanför. Locket ska sluta tätt och ha en vikt ovanpå: ett djur som kan nå locket tar sig ut genom den minsta springa, och fodermaskarna kryper också ut. Gör ventilation med små hål i sidorna precis under kanten, täckta med fint nät; det ska inte finnas hål i locket.

Botten är det viktigaste beslutet. Oblekta pappersfibrer (pappersbaserat strö utan doft) är beprövade: de håller fukten, maskarna lever i dem, och maskgroddjuren föredrar dem tydligt framför kokosfibrer. Steriliserad, ogödslad matjord kan också användas. Enbart kokosfibrer avråds: de dammar, fastnar på huden och kan packa ihop sig till en hård, dödlig propp i tarmen. Byt botten var 4:e-5:e månad, eller tidigare om den blir smutsig, och titta samtidigt till djuret.

Lägg ett platt stycke värmebehandlad bark eller trä på ytan. Djuren ligger gärna precis under det, och det gör det lätt att titta till dem utan att gräva. Levande växter behövs inte.

TEMPERATUR

Håll 22-26 °C på dagen och 20-23 °C på natten. Temperaturen ska vara stabil och variera högst omkring 3 °C; snabba och stora svängningar tolereras dåligt. Står lådan i ett rum med jämn temperatur behövs sällan uppvärmning. En värmematta under ena änden ger en temperatur- och fuktgradient som djuret kan välja i; botten torkar ut något över värmen, så håll koll på fukten. Om djuret stannar på ytan i stället för att gräva ner sig är temperatur, fukt eller botten fel.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Botten ska vara jämnt fuktig men inte så blöt att man kan pressa ut vatten ur en handfull, och det får aldrig stå vatten i botten av lådan. Luften i lådan är så gott som mättad med fukt (90-100 %). Håll fukten genom att spraya och då och då vända botten, och låt gärna ena änden vara lite torrare än den andra. Använd flaskvatten, regnvatten eller kranvatten som fått stå en dag.

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Det ska inte finnas någon vattenskål. Djuret får vatten från den fuktiga botten och från kondens på lådans väggar, och en vattenskål gör lätt botten för blöt. Vattnet används bara för att fukta botten.

LJUS OCH UVB

Arten lever under jorden och behöver varken UVB eller särskild belysning. En vanlig dygnsrytm i rummet med 10-14 timmars ljus räcker. Lådan ska inte stå i direkt sol.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Daggmaskar är huvudfodret och tas av nästan alla landlevande maskgroddjur. Använd små till medelstora daggmaskar, till exempel kompostmaskar, och klipp dem i bitar till ungar. Lägg 10-15 maskar i lådan varannan vecka. I en fuktig pappersbotten lever maskarna vidare utan att ruttna. Små syrsor, levande eller avlivade, och mygglarver i en låg skål kan komplettera maskarna.

Djuret hittar födan med luktsinnet och känselarmarna och syns sällan äta. Gräv regelbundet igenom botten: många kvarlevande maskar betyder överfodring eller ett djur som inte äter. Räkna maskarna in och ut när ett djur är nytt. Maskarnas näringsvärde ökar om man strör kalk- och vitaminpulver i deras jord 4-6 dagar före utfodring.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Geotrypetes seraphini lever dolt och tillbringar nästan hela tiden nedgrävd. Om djuret ligger mycket på ytan är botten för blöt, för torr, för kall, för varm eller kemiskt obehaglig, eller så saknas ett gömställe på ytan; byt i så fall botten och kontrollera temperaturen.

Ett djur per låda gör det lätt att följa vikt och hälsa och utesluter konflikter. Flera djur av samma art kan också hållas tillsammans om man regelbundet kontrollerar bett och skador, och det ger bättre chans till ungar. Hantera djuret så lite som möjligt och bara med rena, våta händer utan kräm eller tvålrester.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna blir könsmogna under sitt första levnadsår och honorna ett år senare. Könen kan inte skiljas åt säkert utifrån, men honorna är i genomsnitt större och tyngre, och hanarna har en annorlunda formad kloakregion.

PARNING

Befruktningen är inre som hos alla maskgroddjur, men parningen är inte beskriven närmare för arten. Arten förökar sig i fångenskap i grupper med båda könen utan att behöva vatten, och en stabil grupp ger bäst chans.

ÄGG OCH LARVER

Geotrypetes seraphini lägger inte ägg utan föder levande ungar. Fostren utvecklas i äggledarna, först på gulan och sedan på näring från äggledarens vägg, som de skrapar med särskilda skedformade fostertänder. Gälarna försvinner kort efter att fostren har lämnat ägghinnan. Honan bär 3-4 ungar, och stora honor bär fler än små. Dräktighetens längd är inte känd.

METAMORFOS

Det finns inga larver och ingen förvandling i vatten. Ungarna föds på land som små versioner av de vuxna, 7-8 cm långa, motsvarande omkring en tredjedel av moderns längd. Fostertänderna byts ut mot de vuxnas tänder strax före eller kort efter födseln.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är små vid födseln och blir troligen kvar hos modern en tid, så låt dem vara kvar i lådan. När de själva äter kan de flyttas till en liten låda med samma botten som de vuxna och utfodras med små daggmaskar eller maskbitar. Håll dem fuktigt och stabilt, och väg dem regelbundet.

Hälsa och vanliga misstag

Sjukdom syns sent hos ett djur som lever nedgrävt. De viktigaste problemen är:

- Djuret ligger på ytan: fel fukt, temperatur eller botten, eller ett saknat gömställe. Rätta till förhållandena.
- Propp i tarmen: kokosfibrer kan packa ihop sig till en dödlig propp i tarmen. Använd pappersfibrer eller steril jord.
- Hudproblem: svamp- och bakterieinfektioner, ofta efter smutsig botten eller skador. Kräver veterinär.
- Parasiter: rundmaskar, binnikemaskar och encelliga parasiter förekommer ofta hos maskgroddjur i fångenskap. Låt undersöka ett träckprov.
- Rymning: djuret tar sig ut genom små springor och torkar ut. Använd tätt lock med vikt.
- Chytridsvamp: har påvisats hos arten och kan behandlas med ett svampmedel hos veterinären.

Chytridsvampen *Batrachochytrium dendrobatidis* (Bd) förekommer hos maskgroddjur. Nya djur sätts i karantän och testas, och redskap och händer tvättas mellan lådorna. Håll ett nytt djur den första månaden i en liten låda där man kan räkna maskar in och ut och se om det äter. Gå till en veterinär med kunskap om groddjur om djuret inte äter på flera veckor, tappar i vikt, får sår eller stannar på ytan.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.